

o.o.i.Sygn. akt Ns 678/15

1.POSTANOWIENIE

Dnia 2 czerwca 2016r.

Sąd Rejonowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Katarzyna Niemczyk

Protokolant: st.sekr.sąd. M. K.

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2016r. w Słupsku na rozprawie sprawy

z wniosku **K. W.**

z udziałem **A. W. i K. N.**

o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku

postanawia:

1. oddalić wniosek;
2. zasądzić od wnioskodawczyni K. W. na rzecz uczestnika K. N. kwotę 376,00 zł (trzysta siedemdziesiąt sześć złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

sygn. akt I Ns 379/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni K. W. wniosła o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku wydanego w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Słupsku sygn. akt I Ns 379/15. Do wniosku załączyła testament z dnia 10.05.2014 roku.

Uczestnik postępowania K. N., reprezentowany przez radcę prawnego, wniósł o oddalenie wniosku oraz o zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego (k. 29 – 36).

W uzasadnieniu wskazał, że w ocenie uczestnika złożony do akt sprawy testament nie został sporządzony przez zmarłą J. R.. Zarzucił ponadto, że nawet gdyby J. R. podpisała testament, to jego treść nie została nakreślona przez spadkodawczynię, co czyni złożony testament nieważnym.

Gdyby spadkodawczyni sporządziła testament to niewątpliwie wiedzieliby o tym testamencie zawnioskowani w odpowiedzi na wniosek świadkowie, którzy byli w bardzo bliskich relacjach ze zmarłą. Nadto wnioskodawczyni nie ujawniła w jaki sposób i gdzie oraz od kogo otrzymała złożony testament.

Uczestniczka A. W. w odpowiedzi na wniosek (k. 46) poparła wniosek złożony przez jej córkę K. W.. W uzasadnieniu wskazała, że wnioskodawczyni była ukochaną wnuczką, w rodzinie panowały na ogół dobre relacje. Spadkodawczyni wiele lat temu oświadczyła rodzinie, że mieszkanie po jej śmierci przekazuje tylko i wyłącznie wnuczce K., a reszta rodziny ma to przyjąć do wiadomości. Doskonale o tym wiedział K. N., nie sprzeciwiał się decyzji matki, przyjął to do wiadomości. Uczestniczka podała, że po śmierci matki ponosi koszty utrzymania mieszkania. Niedługo po pogrzebie K. N. oświadczył, że „jemu się też coś należy” i złożył wniosek o nabycie spadku po matce. Uczestniczka podała,

że nie mogła w to uwierzyć, bo było to działanie wbrew woli zmarłej. Uczestniczka podała, że wnioskodawczyni podczas wakacyjnego pobytu sprzątała mieszkanie babci, przeglądała rzeczy, regał z książkami, w jednej z nich znalazła testament odręcznie napisany przez babcię. Nikt się takiego dokumentu nie spodziewał.

Uczestniczka podała, że J. R. nie chorowała, zmarła nagle z rozpoznaniem guza mózgu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23.08.2014 roku w S. zmarła J. R., ostatnio zamieszkała w S..

W dniu 27.02.2015 roku Sąd Rejonowy w Słupsku wydał postanowienie, w którym stwierdził, że spadek po J. R., zmarłej w dniu 23.08.2014 roku w S., ostatnio stale zamieszkałej w S., na podstawie ustawy nabyły dzieci: K. N. i A. W. po 1 / 2 części spadku każde z nich.

(bezsporne: odpis skrócony aktu zgonu k. 2 i postanowienie Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 27.02.105 roku k. 17 w aktach sprawy I Ns 1101/14 k. 2)

K. W. nie była uczestnikiem postępowania w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Słupsku, sygn. akt I Ns 1101/14.

(bezsporne)

Dokument, oznaczony datą 10.05.2014 roku, zatytułowany jako testament, nie został napisany i podpisany przez J. R..

W treści dokumentu wpisano „ja J. R., zam. S. ul. (...) legitymująca się dowodem osobistym (...) wydanym przez Prezydenta Miasta S. przekazuję tylko i wyłącznie mojej wnuczce K. W. ur. (...) w S. córce A. i M. mieszkanie położone przy ul. j.w. o pow. ok. 30m na własność i do wyłącznego użytkowania. Pomijam w niniejszym testamencie moją córkę A. W. i syna K. N.. Swoją wolę spisuję w obecności świadka.

Pod słowem świadek znajduje się podpis: C..

Pod treścią dokumentu znajduje się podpis: R..

(dowód: dokument zatytułowany jako testament k. 4, opinia biegłego sądowego B. M. k. 92)

W dniu 2.07.2015 roku został otwarty i ogłoszony testament z dnia 10.05.2014 roku (protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu k. 22).

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

Na mocy przepisu art. 679 §1, 2 i 3 Kodeksu postępowania cywilnego dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, z zastosowaniem przepisów niniejszego rozdziału. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość.

Wniosek o wszczęcie takiego postępowania może zgłosić każdy zainteresowany.

W razie przeprowadzenia dowodu, że spadek w całości lub w części nabyła inna osoba niż wskazana w prawomocnym postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku, sąd spadku, zmieniając to postanowienie, stwierdzi nabycie spadku zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym.

W myśl przepisu art. 949 §1 i 2 Kodeksu cywilnego spadkodawca może sporządzić testament w ten sposób, że napisze go w całości pismem ręcznym, podpisze i opatrzy datą.

Jednakże brak daty nie pociąga za sobą nieważności testamentu własnoręcznego, jeżeli nie wywołuje wątpliwości co do zdolności spadkodawcy do sporządzenia testamentu, co do treści testamentu lub co do wzajemnego stosunku kilku testamentów.

Zgodnie ze słusznymi stanowiskami komentatorów do Kodeksu cywilnego podpis powinien być własnoręczny, tj. powinien pochodzić od testatora. Spadkodawca musi podpisać się osobiście, nikt nie może go w tym obowiązku zastąpić. (tak Andrzej Kidyba, Elżbieta Niezbecka, komentarz do art. 949 k.c., lex).

Testament własnoręczny to najprostsza forma testamentu. Wymagania ustawowe ograniczone są do: 1) własnoręcznego spisania treści testamentu, 2) podpisania sporządzonego pisma i 3) opatrzenia go datą. Brak daty może w pewnych sytuacjach pozostawać bez wpływu na ważność dokonanych rozrządzeń (art. 949 § 2).

Wymaganie spisania testamentu w całości przez testatora pismem ręcznym ma charakter ad solemnitatem, podobnie jak inne wymagania formalne testamentu. Brak utrwalenia woli testatora na piśmie uniemożliwia późniejsze dowodzenie, że spadkodawca dokonał rozrządzeń o określonej treści. Jeżeli spadkodawca z zamiarem sporządzenia testamentu zasiadł do spisywania go, zapoznawszy uprzednio jedną lub kilka osób z treścią zamierzonych rozrządzeń, ale coś mu przeszkodziło, testament nie powstanie. Warunek sporządzenia własnoręcznego pisma jest warunkiem zasadniczym powstania testamentu własnoręcznego, a nie sposobem udowodnienia woli testatora. (tak Elżbieta Skowrońska – Bocian, Jacek Wierciński, komentarz do art. 949 k.c., lex).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 października 1979 r., II KR 10/79, OSNPG 1980, nr 11, poz. 127, stwierdził: „Dokument jest podrobiony wówczas, gdy nie pochodzi od tej osoby, w której imieniu został sporządzony” (zob. także wyrok SN z dnia 5 marca 2003 r., III KKN 165/01, OSNwSK 2003, poz. 516).

W sprawie o uchylenie lub zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po spadkodawczyni, po raz pierwszy został podniesiony fakt sporządzenia przez J. R. testamentu. Do wniosku został załączony dokument datowany na 10.05.2014 roku stanowiący podstawę żądania wniosku.

Wobec zarzutu uczestnika K. N., że złożony dokument nie jest sporządzony przez spadkodawczynię, został przeprowadzony dowód z zeznań świadka osoby, która podpisała się jako świadek w treści tego dokumentu.

Ponieważ świadek S. C. zeznała, że dokument złożony do akt sprawy został sporządzony przez spadkodawczynię, sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego na okoliczność ustalenia czy testament z dnia 10.05.2014 roku został sporządzony własnoręcznie i podpisany przez J. R..

Biegły sądowy z zakresu badania pisma ręcznego wydał opinię, w której stwierdził, że treść testamentu jak i podpis (...) znajdujący się pod jego treścią nie zostały własnoręcznie nakreślone przez J. R.. Biegły wydając opinię w sprawie dysponował obszernym materiałem porównawczym zawierającym dokumenty z pismem ręcznym J. R..

Opinia zawiera wyczerpujące wyjaśnienia charakterystyki materiału porównawczego, metodyki badań i analizę porównawczą. Wnioski w niej zawarte są logiczne. Żadna ze stron nie zakwestionowała opinii sporządzonej przez biegłego sądowego.

Uznać zatem należy, że dokument datowany na 10.05.2014 roku nie jest testamentem, albowiem nie został sporządzony i podpisany przez J. R.. Zeznania świadka S. C. są w tych ustaleniach nieistotne, albowiem nie mogą stanowić przeciwdowodu do kategorycznych stwierdzeń zawartych w opinii biegłego sądowego. Podkreślić przy tym należy, że w dacie składania zeznań S. C. miała 87 lat, a składając zeznania problem sprawiała jej podanie swojego wieku, który określiła na 80 lat, jak i roku, w którym zmarła J. R.. Ocenić zatem należy, że zeznania świadka są

wynikiem problemów z pamięcią. Niewykluczone również, że świadek ten powtórzył przed sądem wersję, którą usłyszał od osoby trzeciej przedstawioną jako przebieg zdarzenia.

Niezależnie od zeznań świadka, dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu badania pisma ręcznego jest dowodem kluczowym, który pozwolił na ustalenie tego, że dokument stanowiący podstawę wniosku, nie jest testamentem J. R..

Pozostałe dowody zgłoszone w sprawie nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd oddalił z tego względu zgłoszone wnioski o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków. Nie ma znaczenia ewentualne ustalenie, czy J. R. mówiła członkom rodziny o tym, że chce by mieszkanie przypadło po jej śmierci wnuczce, skoro nie sporządziła testamentu. Ustalenie woli zmarłej, która nie została odzwierciedlona w testamencie w sposób przewidziany przepisami, nie ma znaczenia dla sprawy.

Wobec braku przesłanek z przepisu art. 949 §1 i 2 k.c. sąd wniosek o zmianę bądź uchylenie postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku po J. R. oddalił, o czym orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji postanowienia.

Na mocy przepisu art. 520 § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Jeżeli jednak uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników.

Wedle zasady wyrażonej w art. 520 § 1 k.p.c. koszty postępowania nieprocesowego nie podlegają rozliczeniu pomiędzy uczestnikami tego postępowania, lecz każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Reguła ta doznaje ograniczeń, jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne (art. 520 § 2 k.p.c.), a także, gdy interesy uczestników są sprzeczne lub jeżeli uczestnik postępował niesumienne lub oczywiście niewłaściwie (art. 520 § 3 k.p.c.). Stworzenie katalogu spraw, w których interesy uczestników są sprzeczne nie jest możliwe, nie powinno jednak budzić sprzeciwu stwierdzenie, że w postępowaniu nieprocesowym są rozpoznawane sprawy, w których interesy uczestników zazwyczaj są sprzeczne oraz, że do tej kategorii zaliczają się sprawy o stwierdzenie nabycia własności rzeczy przez zasiedzenie. Sprzeczność co do wyniku sprawy oczekiwanego przez wnioskodawcę i uczestnika postępowania jest wyraźna. (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26.07.2012 roku, II CZ 86/12).

Uczestnik K. N., reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, wniósł o zasądzenie od wnioskodawczyni kosztów postępowania.

Podkreślić przy tym należy, że niniejsza sprawa o zmianę lub uchylenie postanowienia, spowodowała powstanie po stronie uczestnika kosztów postępowania związanych z ustanowieniem fachowego pełnomocnika. Nie można przy tym w stanie faktycznym sprawy, gdy wnioskodawczyni podłżyła się podrobionym dokumentem, stosować zasady przewidzianej w art. 520 § 1 k.p.c. Nie jest to sprawa o stwierdzenie nabycia spadku, a sprawa o zmianę lub uchylenie postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku, w której interesy stron były sprzeczne.

Niniejsza sprawa nie jest sprawą, w której interesy stron były zbieżne, co jest charakterystyczne dla sprawy o stwierdzenie nabycia spadku, w której zazwyczaj interes uczestników jest zbieżny, oczekują bowiem na orzeczenie o stwierdzeniu nabycia spadku, niezależnie od tego, czy sami - i w jakim udziale - dziedziczą spadek. Różne udziały w spadku lub - w sprawach o podział - we wspólności mogą natomiast rzutować na stopień zainteresowania w wyniku postępowania, o którym mowa w art. 520 § 2 k.p.c. (por. post. SN z 19 listopada 2010 r., III CZ 46/10, LexPolonica nr 2456223, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 88; z 26 stycznia 2011 r., IV CZ 101/10, IC 2011, nr 11, s. 44; z 25 sierpnia 2011 r., II CZ 55/11, LexPolonica nr 3878393 i z 3 lutego 2012 r., I CZ 133/11, niepubl.). (tak Jacek Gudowski, komentarz do art. 520 k.p.c., lex).

Koszty poniesione przez uczestnika K. N. wyniosły łącznie 376,00 zł, z czego tytułem wynagrodzenia radcy prawnego kwotę 360,00 zł (§8 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu) oraz 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictw.

Mając na uwadze powyższe sąd na podstawie przepisu art. 520§3 k.p.c. zasądził od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika K. N. kwotę 376,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, o czym orzekł w punkcie drugim sentencji postanowienia.